

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Mikołaj Pawlak

Warszawa, 10 września 2020 roku

ZEW.422.8.2020.ZA

Pan
Dariusz Piontkowski
Minister Edukacji Narodowej

mając na względzie niepokojące sygnały, które otrzymuję od dzieci i ich rodziców, chciałbym zwrócić uwagę Pana Ministra na problem dotyczący rozwiązywania i łączenia mniej licznych klas w szkołach podstawowych. W nowym roku szkolnym, który rozpoczął się w czasie obowiązującego reżimu sanitarnego, wielu dzieciom pozostawia się możliwość kontynuacji nauki jedynie w przepełnionych klasach. Pomimo długotrwałego odosobnienia związanego z sytuacją epidemiczną - jej niekorzystnym wpływem na rozwój psychofizyczny i proces integracji dzieci - w wielu szkołach nie zapewniono dzieciom bezpiecznych warunków do nauki. Przyczyny tego stanu rzeczy należy doszukiwać się w decyzjach organów prowadzących o zwiększeniu liczebności uczniów w klasie. W tej sytuacji rozwiązaniem, które pozwoli na utrwalenie więzi z rówieśnikami oraz przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa w szkołach, jest wprowadzenie takich zmian przepisów prawa oświatowego, które zabezpieczą utrzymanie dotychczasowych zespołów klasowych.

Przedstawiony Panu Ministrowi problem bardzo często dotyczy dzieci, które rozpoczęły naukę w wieku 6 lat. W postępowaniu rekrutacyjnym dyrektorzy szkół zapewniali rodziców, że sześciolatkowie będą traktowani wyjątkowo. Mniej liczne klasy miały sprzyjać osiągnięciu wyższych wyników w nauce i ułatwiać adaptację w środowisku szkolnym. Tymczasem mała liczebność klasy, która początkowo była argumentem, obecnie stała się powodem do jej rozwiązania.

Pamiętamy, że ważnym elementem dobrze funkcjonującego systemu edukacji powinna być umiejętność prowadzenia konstruktywnego i empatycznego dialogu, zmierzającego do wzajemnego zrozumienia środowisk szkolnych. Tymczasem w większości

szkół decyzja o rozwiązaniu klas została podjęta nagle, bez wcześniejszych konsultacji z rodzicami. Decyzje dorosłych doprowadziły do powstania u dzieci negatywnych stanów emocjonalnych, które mogą zaburzyć ich harmonijny rozwój poznawczy i psychofizyczny. Jak traumatyczne są to przeżycia, można przekonać się z listu napisanego przez rodziców w sprawie dziecka dotkniętego zespołem Aspergera, którego fragment zacytuję: *Na wiadomość o łączeniu klas zareagował najpierw płaczem, a następnie stwierdził, że jeśli do takiego połączenia dojdzie i będzie on zmuszony do uczęszczania do szkoły, to odbierze sobie życie.*

Warto zaznaczyć, że zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 roku *Prawo oświatowe*¹: *Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.* Mając powyższe na uwadze, zarówno organy państwa, jednostki samorządu terytorialnego, jak i dyrektorzy szkół powinni zapewnić taką organizację pracy szkoły, aby warunki prawne określone w przepisach przywołanej ustawy (oraz aktach wykonawczych) zostały spełnione.

Jak wykazała kontrola doraźna przeprowadzona w jednej ze szkół, w zakresie *współpracy Dyrektora Szkoły z Radą Szkoły i Radą Rodziców*, przedstawiony przez dyrektora szkoły projekt planu finansowego rada szkoły zaopiniowała negatywnie, wskazując niewystarczające środki na pokrycie wydatków na funkcjonowanie szkoły. Z informacji udzielonej przez właściwego dla szkoły kuratora oświaty wynika, że dyrektor szkoły nie zwrócił się do rady szkoły o opinię w sprawie planowanego rozwiązania dwóch klas *w terminie, w którym zapadały istotne decyzje. W działaniach swych nie uwzględnił opinii rady szkoły, co jest niezgodne z kompetencjami, jakie zapewnia rodzicom ustawa Prawo oświatowe.*

Kierując się przepisami², które stanowią, że: *liczba uczniów w oddziale klas I–III szkoły podstawowej wynosi nie więcej niż 25* oraz brakiem wytycznych, m.in. co do liczby uczniów w oddziale w drugim etapie edukacyjnym (klasach IV–VIII), prezydent jednego z miast uzasadniał: *W związku z tym, że subwencja oświatowa jest zbyt niska, wytyczne dotyczące projektowania klas IV–VIII w szkołach podstawowych, określa się w granicach nie*

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 910.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 502.

mniej niż 25 ucz./oddz. Zdarzają się więc sytuacje, w których organizując nowy rok szkolny należy zredukować liczbę istniejących oddziałów.

Niepokojące jest to, że organy prowadzące nie uwzględniały negatywnej opinii Komisji Rady Miejskiej i Kuratorium Oświaty. W efekcie dyrektorzy szkół, by dostosować arkusz do otrzymanych wytycznych, likwidowali oddziały poprzez ich rozwiązanie lub połączenie.

Przegląd spraw dotyczących przywołanego problemu wskazuje, że przy organizacji pracy szkoły nie są brane pod uwagę potrzeby dzieci - szczególnie tych, które wymagają wsparcia ze strony pedagogów - jak również opinie rodziców. Z zebranych informacji wynika, że decyzje o rozwiązaniu oddziału nie są również poparte rzetelną analizą potrzeb dzieci, a głównym kryterium brany pod uwagę przy organizacji szkół jest liczba uczniów w oddziale.

Mając powyższe na uwadze oraz kierując się dobrem dzieci, które nowy rok szkolny rozpoczęły w niełatwym okresie pandemii, oraz działając na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. z 2020 r. poz. 141), zwracam się do Pana Ministra o pilną analizę podniesionego problemu oraz podjęcie działań mających na celu uregulowanie w przepisach prawa oświatowego kwestii dotyczącej liczby uczniów w oddziałach klas IV-VIII, analogicznie jak klas I-III oraz rozważenie wprowadzenia zasad rozwiązania oddziału. Warto również zwiększyć autonomię organów szkoły w kwestii opiniowania arkusza organizacji szkoły, aby ich stanowisko miało realny wpływ na ostateczny kształt ww. arkusza.

Wyrażam nadzieję, że decyzje podjęte przez Pana Ministra przyczynią się do jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, w myśl art. 3 ust. 1 Konwencji o Prawach Dziecka.

*Informuję, że od dnia 29 czerwca 2020 r. siedziba Biura Rzecznika Praw Dziecka mieści się pod nowym adresem. Z uwagi na powyższe, proszę bieżącą korespondencję kierować na adres:
ul. Chocimska 6, 00-791 Warszawa.*